

Co-funded by
the European Union

let's sign about sex

Vaardigheden op het gebied van seksuele voorlichting

Projectnummer: 2023-2-AT01-KA220-YOU-000180341

Gefinancierd door de Europese Unie. De standpunten en meningen die hierin worden weergegeven, zijn echter uitsluitend die van de auteur(s) en weerspiegelen niet noodzakelijkerwijs die van de Europese Unie of het Europees Uitvoeringsagentschap voor Onderwijs en Cultuur (EACEA). Noch de Europese Unie, noch het EACEA kan hiervoor verantwoordelijk worden gehouden.

Programma voor vandaag

- Ijsbreker (10 minuten)
- Inleiding (10 minuten)
- Problemen, uitdagingen en situaties in kaart brengen (20 minuten)
- Activiteit: Rollenspel: omgaan met weerstand (20 minuten)
- Crisisinterventie (op EU-niveau) (20 minuten)
- Activiteit: Doorverwijsmogelijkheden (EU-niveau) (20 minuten)
- Evaluatie (5 minuten)

Ijsbrekeractiviteit

Waarden Lijn

Ontdek je comfortzone en
je houding ten opzichte
van seksualiteit.

Ga langs een lijn staan
en reageer op de stellingen

Ijsbrekeractiviteit

Waarden Regels

*Het is oké om met
tieners over seks te
praten*

Ijsbrekeractiviteit

Waarden Lijnen

*In alle culturen wordt
oogcontact op
dezelfde manier
gezien*

Ijsbrekeractiviteit

Waarden Regels

*Het is beter om snel te
antwoorden dan
zorgvuldig.*

Ijsbrekeractiviteit

Waarden Zinnen

*"Dat is een goede
vraag – laten we die
even terzijde
schuiven" is een
respectvol antwoord.*

Ijsbrekeractiviteit

Waarden Regels

*De volwassenheid van
een leerling staat los
van zijn of haar
leeftijd.*

? Wat verraste je?

? Welke uitspraak vond je het moeilijkst?

? Hoe beïnvloeden onze verschillende waarden ons onderwijs?

Ijsbrekeractiviteit

Waarden Lijnen

Leerdoelen

Deel 1: Omgaan met situaties in de seksuele voorlichting

- Observeren en feedback geven
- Omgaan met spanning/weerstand en grenzen stellen
- Gevoelige vragen beantwoorden
- Het vlaggensysteem gebruiken (gedrag beoordelen)
- Signalen van misbruik herkennen → luisteren – erkennen – doorverwijzen
- Verwijzingen in kaart brengen en basiskennis van wettelijke verplichtingen hebben

Het leren faciliteren en hulpmiddelen

Problemen, uitdagingen en situaties

Flip-over-overzicht (4-stappenmodel)

- . **Zien (feiten)** → Wat zie/hoor ik letterlijk?
- . **Interpreteren (hypothesen)** → Wat zou dit kunnen betekenen?
(noem 2–3 opties)
- . **Kiezen (doel)** → Wat is nu belangrijk: veiligheid + leren + respect
- . **Handelen (1 zin + 1 stap)** → Een korte interventie + de volgende stap

Waar je op moet letten

Verbaal: ontwijkend gedrag, defensieve houding, 'grapjes', onderbrekingen

Non-verbaal: stilte, lichaamshouding, gezichtsuitdrukking, blik

Emotioneel: sarcasme, frustratie, terugtrekken

Context: gevoelig onderwerp, groepsnormen, machtsverhoudingen

Kant-en-klare scripts

Bevestig: “Bedankt dat je dat zegt – dit kan moeilijk zijn.”

Verduidelijking: “Als je X zegt, bedoel je dan...?”

Grenzen stellen: “Ik ga die opmerking niet toestaan – hier gaan we respectvol met elkaar om.”

Terug naar het onderwerp: “Laten we teruggaan naar het leerdoel: ...”

Uitstellen: “Belangrijk – laten we dit even uitstellen en er aan het einde op terugkomen.”

Bescherm: “Ik maak me zorgen over de veiligheid; laten we hier na afloop over praten en je in contact brengen met hulp.”

Culturele spanningen

Verschillende waarden en communicatiestijlen kunnen met elkaar botsen

Voorbeelden: direct versus indirect; gender- en gezagsrollen; normen rond kwetsbaarheid

Wees cultureel bescheiden: open, nieuwsgierig, bereid om te leren

Vraag/zeg:

- . “Wat is hier belangrijk voor jou?”
- . “Er kunnen hier verschillende normen meespelen.”
- . “Wat wordt in jouw context als respectvol beschouwd?”
- . “Hoe zou je het liefst aangesproken worden in momenten van spanning?”

Basisprincipes van de-escalatie

- . Blijf kalm en neutraal
- . Gebruik eenvoudige, directe taal
- . Geef ruimte indien nodig
- . Erken de emotie, maar houd de grens in de gaten
- . Richt je op het oplossen van het probleem

Gestructureerd antwoord (PREP)

- . **Punt** (uw boodschap)
- . **Reden** (waarom)
- . **Bewijs** (voorbeeld / feit)
- . **Conclusie** (herhaal duidelijk)

Activiteit: Rollenspel

Wat is crisisinterventie?

Crisisinterventie is een kortdurende, onmiddellijke reactie op acute crisissituaties. Het doel ervan is:

- De onmiddellijke veiligheid van het individu of de groep te waarborgen
- Emotionele stress te verminderen en de situatie te stabiliseren
- Het basisfunctioneren en de controle te herstellen
- Doorverwijzing naar gespecialiseerde hulp of langdurige ondersteuning te bieden

Stapsgewijze reactie

Als jeugdwerker is het niet jouw taak om een onderzoek in te stellen, maar om ondersteunend te reageren en passende maatregelen te nemen.

- **Luisteren:** rustig, veilige omgeving, geen druk, geen oordeel
- **Herken:** let op signalen (verbaal / gedragsmatig / emotioneel)
- **Doorverwijzen:** breng contact tot stand met de juiste professionals/diensten

Verwijzingstrajecten

- . Intern aanspreekpunt voor kinderbescherming
- . Kinderbeschermingsdiensten
- . Gezondheidswerkers / therapeuten
- . Crisiscentrum / hulplijn
- . Politie / juridische diensten (indien nodig)
- . Documenten veilig vastleggen + het lokale protocol volgen

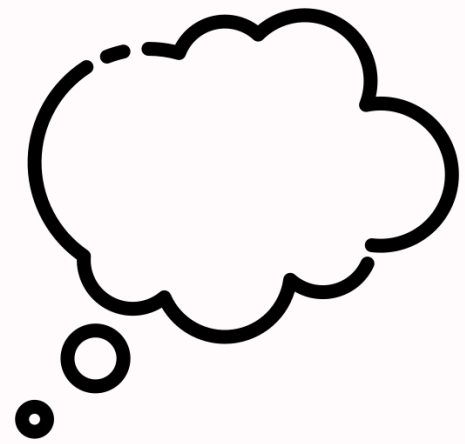
Activiteit: Doorverwijsmogel ijkheden

Discussie

- ① Welke hiaten zijn er in de dienstverlening aan dove jongeren?
- ② Hoe kunnen organisaties hun beschermings- en doorverwijzingssystemen verbeteren om inclusiever te zijn?

Reflectie

Welke van je houdingen of reacties werden vandaag het meest op de proef gesteld?

Welk moment vond je het meest ongemakkelijk, en waarom?

Wat ga je vanaf vandaag anders doen in je begeleiding?

Programma voor vandaag

1. Inleiding (5 minuten)
2. Onderwerp 1: Het faciliteren van seksuele voorlichting (15 minuten)
3. Activiteit: Hoe kun je het leerproces faciliteren? (15 minuten)
4. Onderwerp 2: Omgaan met lesmateriaal (15 minuten)
5. Activiteit: Hoe vind je goede leermiddelen? (15 minuten)
6. Onderwerp 3: Programma's ontwerpen (15 minuten)
7. Activiteit: Het ontwerpen van inclusieve programma's voor seksuele voorlichting (20 minuten)
8. Beoordeling (5 minuten)

Leerdoelen

Deel 2: Seksuele voorlichting geven

- Omgaan met lesmateriaal
- Het leren faciliteren met geschikte methoden en activiteiten
- Ontwerp gestructureerde, inclusieve programma's voor seksuele voorlichting

Ijsbrekeractiviteit

Discussie

Met wat voor uitdagende situaties ben je al eens geconfronteerd, of ben je bang om mee geconfronteerd te worden bij seksuele voorlichting?

Het leren bevorderen

- . Begeleid het leerproces door middel van actieve, interactieve en inclusieve methoden
- . Creëer een veilige en respectvolle omgeving
- . Pas je aan aan taal, leeftijd, geslacht, achtergrond en vaardigheden

Benaderingen van seksuele voorlichting

- . Uitgebreide seksuele voorlichting (CSE): Op wetenschappelijk bewijs gebaseerd, inclusief, behandelt emoties, relaties, rechten en gezondheid.
- . Voorlichting die uitsluitend op onthouding is gericht: richt zich op het uitstellen van seksuele activiteit, laat vaak belangrijke onderwerpen buiten beschouwing (bijv. LGBTQIA+ of anticonceptie).

Deelnemers verkennen beide benaderingen en denken na over welke het beste aansluit bij inclusief onderwijs voor dove jongeren.

Veilige ruimte

- . Duidelijke grenzen + wederzijds respect
- . Veilige(re) ruimte: comfort + geborgenheid
- . Ruimte om moedig te zijn: durf moeilijke onderwerpen aan te kaarten
- . **Strategieën:**
 - Samen groepsafspraken maken
 - Houd rekening met culturele gevoeligheden
 - Gebruik neutrale, inclusieve taal

Actieve en inclusieve leermethoden

- Think–pair–share: korte, reflectieve opdrachten in tweetallen
- Casestudies of discussies over dilemma's: leerlingen reflecteren en reageren
- Spelletjes: quizen, bordspellen of bewegingsgerichte activiteiten
- Door medeleerlingen geleide sessies: medeleerlingen begeleiden activiteiten gezamenlijk
- Praktische demonstraties: met behulp van modellen of hulpmiddelen (bijv. voorbehoedsmiddelen)

Methoden voor dove leerlingen

- Visueel vertellen (bijv. animaties of video's)
- Rollenspel
- Groepsdiscussies
- Videomateriaal met ondertiteling of gebarentaal
- Flashcards of symboolkaarten voor begrippen
- Drama- of theatermethoden (waarbij begrippen worden nagespeeld)

Differentiatie in het onderwijs

- Leeftijd: Pas de complexiteit van de inhoud en de taal aan
- Taalvaardigheid: Gebruik duidelijke, eenvoudige taal en visuele hulpmiddelen
- Culturele achtergrond: houd rekening met normen, overtuigingen en gevoeligheden
- Geslacht en identiteit: Gebruik inclusieve voorbeelden en vermijd stereotypen
- Beperking: Zorg voor fysieke, visuele en cognitieve toegankelijkheid

Activiteit: Het leren faciliteren

Beheer van leermiddelen

- Lesmateriaal zoeken, beoordelen, aanpassen en gebruiken

Visueel (infographics, illustraties)

Digitaal toegankelijk (hulpmiddelen, video's)

Juiste taal + lees- en schrijfniveau

Inclusief + cultureel relevant

Demo: Goede versus slechte materialen

Overzichtelijke infographic versus compacte tekstblok

Inclusieve beelden versus stereotypen/vooroordelen

Leeftijdsgeschiedte video versus te technisch/abstract

Vraag: Waarom is dit van belang bij seksuele voorlichting?

Interactieve discussie

Wat is je favoriete lesmateriaal?

Hoe controleer je of het betrouwbaar en geschikt is?

Iedereen kan iets delen (optioneel) → verzamel de belangrijkste punten

Inleiding tot de bronnen

Gebruik een vooraf beoordeelde verzameling (vermijd verkeerde informatie)

De samengestelde lijst delen (bijv. bronnen uit WP2 + WP4)

Korte demo: hoe u door 1–2 tools/platforms navigeert

Voeg betrouwbare extra tools toe die je gebruikt

Slimme zoekstrategieën

Gebruik trefwoorden + filters (bijv. inclusieve seksuele voorlichting + PDF)

Controleer de auteur en de geloofwaardigheid (overheid, academische instelling, ngo)

Gebruik betrouwbare portalen (bijv. WHO, Rutgers, Sensoa)

Maak bladwijzers aan en orden ze op thema / leeftijdsgroep

**Activiteit:
Hoe vind je goede
bronnen?**

Programmaontwerp

- Het vaststellen van duidelijke leerdoelen
- Het selecteren van geschikte inhoud, methoden en materialen
- De structuur en het verloop van de sessie plannen
- Evaluatiemethoden kiezen die aansluiten bij de doelstellingen en de doelgroep

De 'Backward Design'-benadering

Het raamwerk van de 'Backward Design-theorie', ontwikkeld door Grant Wiggins en Jay McTighe, is een driestappenmethode voor effectieve programmaplanning:

1. Begin met de leerdoelen
 - o Vraag: wat moeten de leerlingen aan het einde van de sessie begrijpen, weten en kunnen?
2. Bepaal hoe je de voortgang gaat beoordelen
 - o Vraag jezelf af: hoe ga ik meten of er daadwerkelijk leerproces heeft plaatsgevonden?
3. Ontwikkel lessen en lesmateriaal
 - o Vraag jezelf af: welke activiteiten, materialen en methoden helpen de cursisten om de leerdoelente bereiken?

Een workshopplan opstellen

Wat moeten de deelnemers aan het einde weten / kunnen / voelen?

Formuleer SMART-doelstellingen: Specifiek • Meetbaar • Haalbaar • Relevant • Tijdgebonden

Intro: veiligheid + doel + afspraken

Hoofdgedeelte: actieve leeractiviteiten

Afsluiting: belangrijkste leerpunten + reflectie

Een workshopplan opstellen

Methoden en materialen (diversiteit)

Video • rollenspel • discussie • quiz • scenario's

Maak gebruik van diversiteit: verschillende stemmen + voorbeelden

Stem de methoden af op de cursisten (bijv. visueel-gericht voor dove jongeren)

Evaluatie (afgestemd op de doelstellingen)

Observatie (tijdens activiteiten)

Zelfevaluatie (korte check-in)

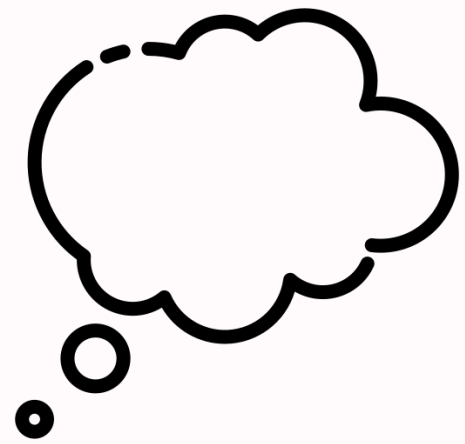
Korte quiz (kernbegrippen)

Groepsfeedback (wat is er veranderd / wat is onduidelijk?)

Activiteit: Ontwerpprogra mma

Reflectie

Welke van je houdingen of reacties werden vandaag het meest op de proef gesteld?

Welk moment vond je het meest ongemakkelijk, en waarom?

Wat ga je vanaf vandaag anders doen in je begeleiding?

Samenvatting & feedback

Neem even de tijd om de belangrijkste punten van vandaag te noteren.
Geef aan welk onderdeel je in je praktijk verder zou willen verkennen.

Vul alstublieft het anonieme feedbackformulier in over de effectiviteit en relevantie van de sessie, en over uw vertrouwen in het toepassen van de besproken strategieën.

Hartelijk dank voor uw deelname!